

מתוך דברים אל מפקדים

או שיעור מסוים ליחידה ממוצעת. בו, כשלעצמו, אין יסוד מספיק להערכת היכולת שהושגה על-ידי החייל או היחידה במקצוע מסוים — המאפשרת מעבר מבוסס-דיו לשלב האי-מון הבא. עלינו לבור לעצמנו דרכים על-מנת לקבל אמות-מידה מדויקות יותר בענין כושרם של החייל-הפרט והיחידה. ואמנם, כאשר מדובר בכושר-הקליעה — מקובלת עלינו שיטת המטוח לקביעה מדויקת; עד כדי מתן ציון ופרס „על חודה של נקודה“.

אלא שלכך דרושה הגדרה יותר מדויקת וחוחכת לשאלה: מהו ההשג הנדרש לשיעור ולביצוע מסוימים?

על כן ננסה מעתה להחדיר לתוך תהליכי האימון גופם את אמצעי-הבדיקה אשר שמו מבחן. ננסה לקבוע לאחר כל שיעור (או מספר שיעורים) פרק-מבחן שתכליתו לקבוע אם הושגה המטרה. חשיבות מיוחדת נודעת לשיטה זאת של מבחני הכשירות דוקא בצבא-מילואים; שכן בו עלולים יותר להתהוות הבדלים והפרשים בין יחידה ליחידה, בשל שוני סדרות-האימונים העומדות מאחורי יחידות שונות — ואף בין פרטים בתוך אותה יחידה עצמה, משום שאנשיה יהיו בעלי נסיון ומידת-אימון שונים.

זאת ועוד. כשאנו בוחרים בדרך זו, אם השיגה יחידה את הרמה הנדרשת (דהיינו — את כשירותה) נקבל ממילא גם תמונה של כשירות המפקדים והמדריכים. מפקד פלוגת טירונים ידע כי בסיום אימוניה עליו להביא את פלוגתו לרמת-ביצוע מסוימת — ולא רק להשיב בחיוב על השאלה אם ערך את שיעוריו לפי הסדר שנקבע בספר ובמשכי-הזמן שפורטו שם. כתוצאה מכך תהיה מטרה זו בתמידות לעיניו. אי-השגת מטרה זו פירושה יהיה כי לא יצלח למלא תפקידו. וכך לגבי כל המפקדים העוסקים באימון יחידותיהם למלחמה. במקום „התרשמות כללית“ מאורח פעולת היחידה, התרשמות שבדרך-הטבע הנה סוביקטיבית, מבטאת אמת-מידה אישית של המתרגם, ועל-כן אינה מלמדת דיה — תבוא עתה תמונת המצב העובדתי. בסיום תקופת האימון של, נאמר, מחלקת חיל-רגלים משורין — או בסיום „חזרה“ במילואים של מח-לקה כזו — נדרוש מן המחלקה לתקוף יעד מטיפוס מסוים, שבו מטרות, להתגבר על מכשול-תיל, וכדו' — ובסיומו של תרגיל נבדוק בו בחינות מסוימות: נעריך את יצור-האש על-ידי המחלקה בכללה — דבר שיתן לנו תמונה על כושרם של אנשיה לתפעל נשק; נבחון את מספר הפגיעות במטרות-קבועות — ונקבל תמונה על כשירות המפקדים לבקר את אשם של חייליהם; וכן הלאה וכיוצא בזה. ולבסוף — (אפשר לומר — כשנהיה אמיצים די-הצורך לכך) נוכל אף להסיק מסקנות לגבי יכולתם הכללית של המפקדים.

אין, כמובן, להתעלם מן הקשיים. לא כל דבר בתהליך-האימון, ולא כל נושאי-אימון, ניתן להגדרה חותכת וברורה. הדבר קל יותר לגבי פרט, או לגבי צות טנק או תותח, ובכלל הנוגע

מקובל על כולנו כי הכשרת צבאנו צריכה להיות תכליתית. „אימון תכליתי“ — כונתו להקנות אותו ידע המכשיר את היחידה למילוי משימתה. עקרון זה מכתוב את פעילות ההד-רכה — הן בתכנון האימון והן בדרך ביצועו. בתכניות האימון מוצאת גישה זאת ביטויה בכך שהאימון סובב סביב יעודה העיקרי של היחידה. לדוגמה: גודד תותחנים באימונו מתרכז בתפעול כלי-הנשק הארטילריים; ואילו לתפעול הנשק האישי מוקדשת חזרה קצרה בלבד. זאת ועוד: הגדוד עצמו, באי-מוניו, פועל לפי חתך מקצועי, כשהמגמה היא להגיע לרמת תפעול גבוהה של כל חייל במקצוע-הוא — ולו גם על חשבון ידיעה רחבה יותר. מבחינה זו נוכל לומר כי האימון מתרכז במה שהחייל חייב לדעת; ואילו לגבי הרצוי, נוהגים, לעתים קרובות, התעלמות-בידועין. נקודות-התורפה שבשי-טה זו — גלויות לעין. אך בנתוני-הזמן העומדים לרשותנו מהוה כל פשרה לגבי התכלית העיקרית פגיעה בכושר-הביצוע של היחידה.

בדרך ביצועה של תכנית האימונים מתבטאת התכליתיות בשני תחומים — בהקפדה היתרה על מתאר מדויק-ככל-האפשר של מערך האויב, לפרטיו; ובאימון יעודי מדוקדק בכל חיל למשימותיו הצפויים. לדוגמה — כוחות חיל-הרגלים מתרכזים באימוניהם במשימות ההבקעה וההגנה — שכן אלו הן משימותיו הקלאסיות של חיל זה. יתר-על-כן, כדי להמחיש ביתר-שאת את צורת הלחימה הצפויה, יהיה צות-הקרב באימונים בין-חילי — שכן טנקים, פלסים ואר-טילריה ילוו את יחידות-הרגלים בפעולותיהן.

ברם, במסגרת זו של אורת-אימונים תכליתי-כי צד נדע לקבוע, בכל שלב ושלב, עד כמה הושגה התכלית? השאלה הנשאלת מדי-פעם בלוותינו את אימוני יחידות צה"ל היא: באיזו מידה אפשר ללמוד מהאימון על כושרה המבצעי של יחידה מת-אמנת?

עד כמה שלא נתאמץ לתת לתרגיל צביון קרוב-למציאות הרי לעולם — ומסיבות מובנות — לא נצליח לחקות לחלו-טין את המציאות של שדה-הקרב. משום כך נהגים אנו להציג דרישות קשות יותר מאלה הצפויות — הן בזמן המוקד-צב לתכנון ולביצוע והן במאמץ פיסי של הגייסות; שכן רק בכך יכולים אנו לתת תחליף לאותם קשיים, שאין-לביימם, הצפויים בשדה-הקרב. אולם גם לאחר זאת התמונה המת-קבלת הנה חלקית בלבד.

בביקורים באימונים, שעה שמציגים אנו למפקד שאלה על כשירות יחידתו, ניתנת תכופות התשובה בדרך של ציון משך-הזמן אשר הוקדש לאימון זה או אחר. שכן משך-הזמן — הוא שהפך בהדרגה להיות אמת-מידה גם להשג שהושג. והרי משכי-הזמן המופיעים בתכנית האימונים לא נועדו אלא לתת בידי המפקד (בהסתמך על נסיונם של מפקדים ומד-ריכים ותיקים) יחידות-זמן ממוצעות הנדרשות להקנית מקצוע

לתפעול הטכני. אין קושי מיוחד להציב טנק בעמדת-המתנה ולתת לו פקודת-אש — עלימנת ש"יעלה" על מטרה ויפתח באש-לתכלית לשיתוק מטרות; וקל להגדיר את הזמן הדרוש לצות-טנק מאומן בשביל לבצע משימה זאת. לעומת-זה — קשה לבנות תרגיל גדודי — בין לחיל-רגלים "רגיל", ובין לחיל-רגלים משוריץ, ואפילו לטנקים — ולהגדיר בו, בדרך זו של קביעת "מכסת" הביצוע-בזמן, ומידת ביצועה, אם השיג הגדוד רמת-כשירות זו ואם לאו; כאן אין מנוס מלהעזר גם בהתרשמות הכללית מפעולת הגדוד.

לסיכום. בשנה הקרובה נעבד מסגרות מפורטות-יותר למבחני כשירות ליחידות בחילות השונים; ובדרך זאת נשיג שני השגים, הדרושים לפעילות-ההדרכה:

א. נעמוד על כשירות היחיד; ב. בהסתמך על כשירותה זו — נוכל לנצל באופן טוב יותר את הזמן והאמצעים העומדים לרשותנו באימונים.

נעמוד בפני עוד שאלה: על יסוד מה נקבע ההשג הנדרש ליחידה?

השג זה נקבע על יסוד הדרישה לרמת-יכולת מסוימת, הניצ-בת בפני יחידה בתכנון המבצעי.

פלוגת הנדסה, למשל, המסייעת לכוח שהוטלה עליו משימה הגנתית, צריכה להיות מסוגלת, בפרק-זמן מסוים, להגניח שדה מוקשים ב"רוחב" נתון; לסייע להתחפרות עדי-כדי השגת שלב מסוים בה; וכדומה. דרישות אלה נציב, איפוא, בפני יחידת ההנדסה העומדת בפני מבחן-כשירות — ויהיה עליה, בפרק-זמן נתון, לבצע פעולות אלו.

על-יסוד התוצאות שהושגו נדע לא רק את כשירותה של היחידה, אלא אף נוכל להתחקות אחר נקודות-התורפה שבה — ולהן נקדיש אזי את מירב תשומת-הלב והזמן באימונים.

הגדרה זו, של השגים מוחשיים — היא החייבת להיות המודד העיקרי להשגינו. המפקדים עצמם — צריך שייבחנו לא רק על-פי יכולתם לארגן את האימונים, אלא, בראש-וראשונה, על-פי ההשגים שהושגו באימונים אלה.

מבחני הכשירות הכוללים יעובדו על-ידי החילות; אולם מפקדים ומדריכים — חובה עליהם, בכל סיום של שלב אימונים, לבחון השגיהם במבחנים פנימיים, שיערכו ביחידתם.

ולבסוף, יודעים אנו מהנסיון: כמעט תמיד כשחיל-מילואים יודע מה דורשים ממנו — מתאמץ הוא להשיגו, ואף משיג — ובפחות זמן.

הטלת פצצה

"מעל הכתף"

בארה"ב פותחה שיטה לתקיפת מטרות, שתכ-ליתה להטיל פצצה, פצצה-גרעינית, מתוך מטוסים מנמיכי-טוס — מבלי שהתפוצצותה תסכן את המטוס התוקף. כינויה של השיטה, ה-מתוארת על שלביה השונים בצירוף: "הטלה מעל הכתף".

מטוס "תאנדרסטרין" F-84 מתקרב אל המטרה בטיסה-נמוכה מפתיעה, פותח בנסיקת-פתע ו-משחרר את הפצצה בהיכנסו לתרגיל לולאה. שעה שהפצצה מתפוצצת באיזור המטרה, הס-פיק מטוס-קרבה-הפצצה להתרחק ממנו קילור-מטרים אחדים.

יצוין כי שיטה זו מצריכה מכשירים מיוחדים, הנאי מזג-אוויר מתאימים וטייס בעל כושר מעולה.

